

TURINYS

Pirmoji dalis. AKADEMIJA

ŠAUNIOJI SEPTYNIUKĖ / 7

NE MEDUS / 25

SENBUVIS / 43

PROMENADA / 63

Į ŠIAURĘ / 89

NAKVYNĖ / 99

PIRMOJI PIRTIS / 113

DARYK – VIENS! / 155

SLAPTA TECHNIKA / 195

ATSIŠVEIKINIMAS / 211

Antroji dalis. AERODROMAS

KELIONĖ / 223

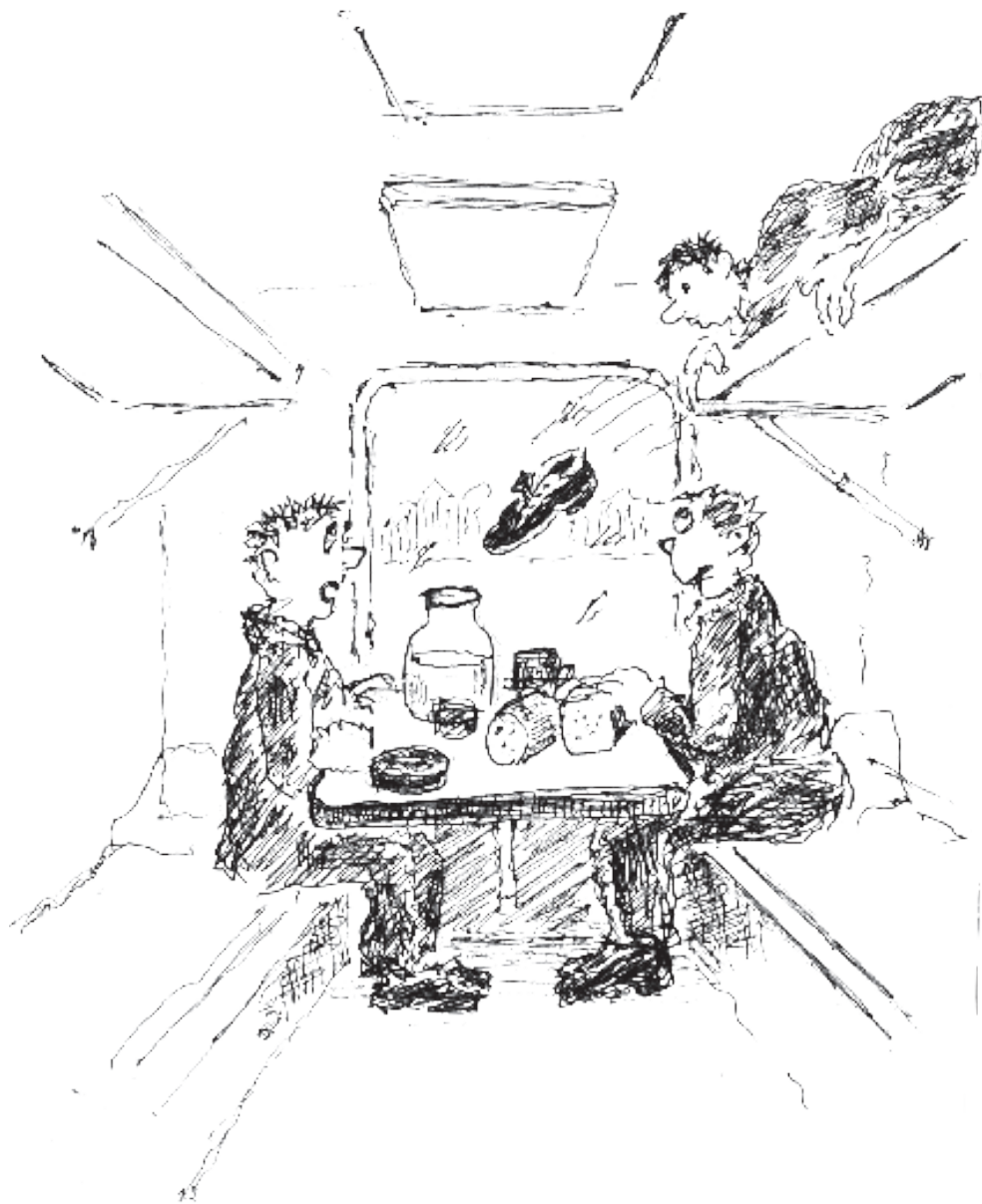
RYTAS / 247

SKRAIDYMŲ DIENA / 281

ŽALIOJI PAUNKSMĖ / 309

PELKĖ / 337

LIETUVIŠKOJI ŠVEIKIADA / 360

Į ŠIAURĘ

Vos spėjus visiems sulipti į vagonus, traukinys šaižiai suderžgė geležiniais sąnariais ir trūktelėjo iš vietos.

– Rupūžėlė-ė!.. Kaip ponus veža! – išgirdo Algis iš viršaus atskriejantį sužavėto Kudziko balsą. – Numigti bus galima žmoniškai!

Pasirodo, šis jau spėjo užsikraustyti ant pačios viršutinės – bagažui skirtos – lentynos ir išsitiesti visu ilgiu.

Sunku patikėti, bet taip jau nutiko, kad bemaž vienu metu su Kudziku ant to paties vagono kupės priešingoje pusėje esančios bagažo lentynos įstengė užsikabaroti ir šiaip lėtokai besisukantis Jarmala! Kitiems aplinkiniams vaikinams, tarp kurių buvo ir Algis, tai atrodė stebėtina.

– Ei, ko ten užlindai? – dirstelėjo aukštyn Avieciūnas. – Nulipk, pietausim!

– A-a-aa! – skaniai nusižiovavo lėtapėdis palubėje. – Tingiu... Verčiau pasnausiu.

– O tu, Petrai?.. – dėl visa ko paklausė Algis ant kitos bagažo lentynos drybsantį bendražygį.

– Kurių velnių!.. – pasivertė ant šono Kudzikas. – Kimškit sau, kad norit! Nieko man nereikia...

– Nereikia? Tai ir kriošėkit, slunkiai, alkani, – mostelėjo ranka Avieciūnas ir ėmė dairytis savo lagamino.

Bet jis buvo nukištas po atverčiamuoju suolu esančion dėžėn, todėl Algiui ir dar porai naujokų teko atsistoti. Kiti ta proga irgi suskato tempti į viešumą savo turtus. Avieciūnas pakėlė ir horizontalioje padėtyje įtvirtino po langu įtaisytą atlenkiamąjį staliuką.

P.L.

Bendrai puotai iš esmės buvo pasirengta.

Tuo metu išdygo vienas iš vežamuosius lydinčių seržantų.

– Imkit po vieną! – atkišo jis seno pavyzdžio – apskrita – kareivišką katiliuką, artipilnį plonos sausos dešros gabalėlių.

Padalijęs ištraukė iš maišelio, kurį nešėsi diržu užsikaabinęs ant peties, forminį juodosios duonos kepaliuką, atriekė abišalę.

– Kam reikia?.. – paklausė.

Visi noriai ėmė ir po riekę duonos. Mat vaikinams knietėjo patirti: kokia ji – ta kareiviška – duonelė? Šitokią ar panašią juk valgyti reikės ne vienerius metus.

Seržantui teko čia pat suraikyti ištisą kepaliuką.

– O jei neužteks, ar galima bus gauti dar? – nutaisęs kūdikiškai naivų veidelį ir klastingai žiburiuodamas akutėmis klustelėjo Avieciūnas.

Mat tikėjosi, kad dalytojas atsišaus švamsterėdamas kokią negirdėtai riebę keiksmazodį ir privers naujokus už pilvų griebtis iš juoko. Vadinasi, pats galės paskui didžiuotis originalia išmone, pralinksminusia visą kupės publiką.

Bet dalytojas tik puse lūpų šyptelėjo.

– Duonos galima, bet dešros – tokia norma! – pranešė.

Ir, daugiau nieko neaiškindamas, nuslinko siauru koridoriumi tolyn.

– Fu-u!.. – iš apmaudo, kad sumanymas nepavyko, vožė kumščiu per savo valizos dangtį Avieciūnas.

Bet jis buvo pamiršęs, kad paguldyto ant suolo lagamino užraktų skląsteliai atstumti, liežuveliai atšokę ir jau negalėjo prilaikyti dangčio. Taigi dangtis su nemenka jėga metėsi aukštyn ir pasilenkusiam siekti iš po kito suolo savo lagamino naujokui, pavarde Tamulis, – šeberkšt per burną!

Tas sukaukė it šunytis, bet tuoj užsičiaupė – mat prie sukruvintos lūpos teko prispausti nosinę.

O tada švokšdamas pardribo ant suolo.

– Tu ką – tyč-čia?.. – sušvebeldžiavo žvairuodamas suglumusio Avieciūno pusėn. – Ar tik danties neišmušei, pusproti?!

Kaltininkas puolė teisintis, girdi, nepastebėjęs, kaip šis virš jo nešmenės žiaunas pakabino, tad pats esąs ir kaltas. Bet tai tik dar labiau pykdė Tamulį. Besitvenkianti nesantaika grėsė virsti peštynėmis.

– Parodyk savo dantį! Pažiūrėsim, ar tikrai jau tokia bėda, – nusprendė įsikišti į vaikinų barnį Algis.

Įtūžęs Tamulis baltomis sušnairavo ir šio pusėn.

– Pats per srėbtuvę būtum gavęs, – žinotum, kokia bėda, – suniurnėjo.

Bet vis dėlto nenorom prašiepė lūpas.

– Ė-ė – nieko!.. – atlikęs dantų inspekciją, linksmai pranešė Kalvaitis. – Nė vienas nekliba. Lūpa – per milimetrą pragnybta... Pavalgysim – virsk miegoti! Atsikėlęs gal nė neprisiminsi, kas čia buvo...

Tamulis, nieko daugiau nesakydamas, tik atsiduso. Matyt, labiau už žiomenų apžiūros rezultatus jį apramino šilti bendraamžio žodžiai.

O Avieciūnas su likusia kompanija ant abiejų kupei priklausančių staliukų jau buvo pradėjęs krauti vaises. Be seržanto atneštos dešros gabalėlių, kuriuos šie kišeniniais peiliukais smulkino į griežinėlius ir bėrė ant suglamžytų laikraščio skiaučių, bei kareiviškos duonos pusiau perpjautų riekių, dar padėliojo lašinių, atidarė porą dėžučių žuvies konservų, nedidelį stiklainį marinuotų agurkų. Vaikinai savo valizose aptiko netgi įvairių rūšių sausainių bei saldainių.

– P-p-palaukit, v-vyrai! – atkuto Tamulis. – Man dar liko nep-pradėtas s-sūris!

– O man – rietena dešros! – pasigyre Algis.

– Tai duokit greičiau viską šen! – įsakė puotai vadovaujantis Avieciūnas. – Ir traukit kuris ką turit atsigerti.

Algis surinkimo punkte kelionei buvo nusipirkęs ir porą butelių limonado. Kitų vaikų lagaminuose taip pat atsirado keletas butelių vaisvandenių ar dar kokio nors geriamojo skysčio.

Taigi vaisės turėjo būti visai padorios.

Tuo labiau kad jų kokybe ir toliau šventai rūpinosi Aviečiūnas. Jis kaipmat sušmauškino ir Algio paduotą dešros rinkę, ir Tamulio pakištą apykietį naminį sūrį.

Paskui tarsi koks viršininkas griežtai sukomandavo:

– Valgykit!.. Ko vėpsot kaip jaunamartės? Tik imkit po tiek, kad kiekvienam išeitų paragauti ir šio, ir to!

Antrąkart raginti nereikėjo. Jau praalkę vaikinai graibstė viską nuo staliukų ir kimšo su ūpu.

Malonūs valgių kvapai netruko sukutenti ir teberiog-sančių palubėje dviejų užsispyrėlių šnerves.

– Vyručiai!.. Paduokit duonos su dešra! – neiškentė Kudzikas. – Taip gardžiai kvepia!..

– Nebūkit kiaulės, nesurykit visko! – subraškinio lenty-ną apsisversdamas ant pilvo Jarmala. – Ir mes norim!..

– V-va... j-jjums! – dūrė špyga aukštyn Tamulis.

Lūpa jam jau nekraujavo, užtat išsipūtė kaip sardelė ir nemenkai kliudė šnekėti. Todėl vyriokas stengėsi nedaugžodžiauti.

– Ak šitaip?! Velniai raguoti!.. – išsijudino Kudzikas. – Palaukit, nulipsiu – jūsų špygomis patiems gerkles užkišiu!

– Ko gi nuo tos savo lentos kraustysies? Matai: nėra kur kojos padėti. Suspėsi, Petrai... Nebijok, visko nesuvalgy-sim! – įtikinėjo kraštietį Algis.

– Šikt ant bobutės tako!.. Po jūsų pilvapenyštės – išėdos beliks! – nesidavė malšinamas karštakošis.

Ir aiškiai taikėsi čiuožti žemyn.

Bet vos tįstelėjo koją, kai nuo lenty nos nulėkė neatsargiai pastūmėtas pusbatis ir į valgytojų ne ką spėtos pajudinti šprotų skardinukės kraštą – džiankšt!

Nedidelė plokščia dėžutė it užkliudyta spyruoklinė mi-na pašoko nuo staliuko ir skambtelėjo Aviečiūnui tiesiai į

kaktą. Kadangi stamantrus indelis atsimušė į kietą daiktą dugnu, visa, kas jame buvo, akimirksniu išlėkė lauk. Mažytės žuvelės ir padažo lašai sakytum sprogušios grana-tos skeveldros nuskriejo į šalis...

Visko, kas dėl to menkniekio nutiko toliau, dorai nupa-sakoti būtų neįmanoma.

Aviečiūnas, kuriam dėželė skėlė į tarpuragę, o tirštas aliejus užpylė akis, tik mataravo rankomis it neregys ir ambrijo:

– Avinmašni tu!.. Asile!.. Durnių durniau!..

Tamulis, grieždamas dantimis, rankiojo auksu žvilgančias žuvytes iš užančio ir, nepaisydamas, kad smarkiai tampoma lūpa kelia skausmą, įniko dar uoliau už Avie-ciūną auklėti įvykio kaltininką:

– Kelme!.. Muž-žike mėš-šlinas!.. Kas gi b-batus ant lent-tynos dedasi, o ne apačioj palieka? Nejaugi pirmą-syk gyvenime tr-raukiniu važiuoji, mulki?..

Tikriausiai jis būtų ir toliau rėkęs ant susigūžusio pa-lubėj Kudziko, nes buvo matyti, kad yra smarkiai įpykęs. Bet nori nenori teko pritilti: išpurtusi lūpa reikalavo atvangos.

Algiui, matyt, todėl, kad sėdėjo ant paties suolo krašto, atokiau nuo staliuko, galima sakyti, kliuvo menkai: tik rie-bus šprotas įlėkė į burną ir įsmigo tarp dantų – beliko su-kramtyti. Tiesa, dar veidą žuvimi kvepiantis aliejus ap-šlakstė, plaukus patepė.

Kitiems – kuriam kaip.

Bet visai nekliudyti liko tik dviese, sėdintys prie mažo-jo staliuko kitoje koridoriaus pusėje. Aišku, aniems buvo proga prisikvatoti iš netyčiomis iškrėstos kvailystės.

Kadangi Kudziko batas daugiau nuostolių nepridarė, nes atšokęs nuo staliuko, nulėkė į kampa, vaisės greit atsi-naujino. Mat dėl aliejumi aptaškytų drabužių niekas erze-lio nekėlė. Juk ne kokie šventiniai, panešioti. Kai kurie – bemaž išmestini. Taigi kiek apsišluostę vaikinai greitai pa-miršo komišką nuotykį ir valgė toliau.

Puotos rimties daugiau nediršo trikdyti nė Kudzikas su Jarmala. Šiedu tik pavydžiai smaksojo iš aukštybių, kaip kiti grumia valgius už abiejų žandų ir laukė savo eilės.

– Ei, jūs ten, iš už debesų! – šūktelėjo Avieciūnas, kai susėdusieji ant suolų pakankamai prisišveitė. – Leiskitės žemyn! Atsargiai tik, nenudrįbkit!

Nieko nelaukdami tiedu mikliai sliuogė apačion.

– Oho!.. Ėdalo – per akis! – net šūktelėjo iš smagumo Kudzikas. – Norėjęt viską sušlemšti, rajūnai, bet neįstengėt... Ar ne?

Ir jis ironiškai apžvelgė jau besiskirstančią kompaniją: kuriam prireikė į tualetą, kuris ketino drožti į tambūrą parūkyti.

– Mes tai jau savo normos tikrai nemažinsim! – patenkintas trynė rankas Jarmala.

– Nustokit pliauškalioti! – subarė palubinius niekur nesukubantis Avieciūnas. – Greičiau sėskit ir ėskit! Paskui viską sutvarkysit. Aišku?

– Velnią ten!.. Kai atsisėsime – neliks nė ką tvarkyti! – užtikrino Kudzikas.

– Pribaigsim! Iki kruopelės... Galit neabejoti! – pritarė vienminčiui Jarmala.

Sunku pasakyti, ar šis tikrai negalėjo likti melagis, jei vaišių gausa nebūtų staiga esmingai apmažusi.

Kaltė dėl to teko ne kam kitam, o pačiam Jarmalai. Mat jis sėsdamas per stipriai atsirėmė į staliuko briauną...

Niekur neatsitolinę Algis su Avieciūnu atsigręžė išgirdę keistai šleptelint, o kartu – tik barkšt!

Ir abu liko be žado: staliukas nusileidęs, priplotas prie sienos, o tai, kas ant jo buvo sukrauta, išdrabstyta ant grindų. Viskas sujaukta – dešros ir agurkų griežinėliai persimaišę su lašinių pjausniukais, duonos riekutėmis, su tešlainiais, sūrio gabalėliais, saldainiais...

– Fjū-ū!.. – švilptelėjo Kudzikas. – Va tai numeris! Ėdaldas – kaip subinėn... Kurių biesų tą lentą visu svoriu užgulei?!

– Koku jau svoriu?.. Vos alkūne prisiliečiau, – pats susikrimtęs dėl to, kas nutiko, išlemeno Jarmala.

– Netraideliok skystai!.. – pakėlė balsą Kudzikas. – Staliukas – matei koks?.. Užtektų katinui myžtelėti – ir žemėn!.. Tu gi – įsirėmei kaip raganosis!.. Nė nemanyk, kad padėsiu tvarką daryti. Pats rink viską, drambly tu!

Avieciūnas visai nebuvo nusiteikęs toliau klausytis palkos nenaudėlių šnekos.

– Balamūtai!.. Gana jums kaip boboms liežuviais mataškuoti! Abu rinkit, abu! – paskelbė jis nuosprendį.

– O tu nenurodinėk, ką mums daryti... Nevaidink generolo! – atsikirto Kudzikas.

Jarmala, džiaugdamasis, kad teisėta Kudziko rūstybė nukrypo į šalį, tylomis pradėjo krapštyti nuo grindų maisto likučius.

Pasirodo, diduma valgių nušliuozė žemėn nenubireg nuo patiestų laikraščio lapų, netgi iš dalies į juos įsivyniojo. Taigi nė kiek neišsipurvino ir dviem tinginiams nebuvo vargo iš bendros krūvelės išsirankioti visa, kas labiausiai tiko alkiui numalšinti.

Nepraėjus nė pusvalandžiui prikimštais pilvais šie vėl tysojo kiekvienas ant savo lentynos pačioje palubėje.

Traukinys lėkė šiaurės pusėn. Sėdėdamas prie lango Algis žiūrėjo į plaukiantį pro šalį kraštovaizdį – kalvotus laukus, miško plotus, retkarčiais tolumoje sublyksinčius ežerus. Dauguma naujokų ramiai snaudė, tad niekas nevargino jo nereikalingais tauškalais, netrikdė minčių tėkmės.

Kažin, kur gabena, kada pagaliau sustos? Kol kas sąstata, tik pamažinęs greitį, pradundėdavo pro stotis bei stoteles ir iš naujo įsibėgėdavo. Algiui net ėmė vaidintis, kad tas ratų trinksėjimas į bėgių sandūras niekada nesibaigs, kad kelias į nežinią trucks neribotą laiką, be galo.

Kai atsipeikėjo iš to savotiško, užburiančio snūdo, pamatė, jog traukinys rieda per Rėzeknės stotį. Vadinas, jau Latvija. Ir neregėti nė menkiausio požymio, kad greitai

ketintų sustoti. Netgi kažkur pradingo dar neseniai tai šen, tai ten vagono koridoriumi slankiojęs seržantas. Turbūt irgi kur nors įsimetęs į kampą pusiau miega, pusiau budi?

Nepastebimai atsėlino vakaras.

Bebaigiant temti pro šalį praskriejo pirmoji neišvaizdi stotelė rusišku pavadinimu. Taigi jau ir Latvija liko už nugaros, prasidėjo didžiulė teritorija, vadinama Rusija, kuria naujokų priurbintas traukinys – menkas šapelis šieno kūgyje – nežinia kur gali tave nuo namų, nuo tėviškės nuboginti: gal už tūkstančio kilometrų, o gal ir už keleto tūkstančių...

Tamsoje vietomis subolavo kalvelių šlaitus dengiančio sniego lopai. Traukinys, matyt, bildėjo ten, kur jau viešpatuoja tikra žiema. Menka viltis, kad tarnauti galbūt teks netoliese gimtinės, užleido vietą juodam abejingumui. „Dabar jau nesvarbu, kur...“ – pagalvojo migdamas. O traukinio ratai tą mintį ritmingai kartojo: nesvarbu kur... nesvarbu kur... nesvarbu kur...

Iš sapno į tikrovę gražino kažkokie nauji garsai, iš kurių išsiskyrė prislopinti žmonių balsai. Praplėšęs akis, pamatė, kad tas pats juos lydintis seržantas mėgina iš gilaus miego prikelti Kudziką, o šis tik vapsi kažką – matyt, keiksnėja prikibėlį, – ir tarsi nė neketina repečkotis nuo lentynos.

– Na, kelkitės gi... Gyviau! Tuoju jums reikės išlipti... Aišku?! – užsirioglinęs ant kojai padėti kopiant į viršutinę miegamąją lentyną skirtos specialios pakopėlės, tampė miegalių už apykaklės seržantas.

– Kokio šėtono?.. Kurių subinių?.. – nepatenkintas burbėjo Kudzikas, turbūt nenorėdamas įsisąmoninti, kad jo kelionė šituo traukiniu baigiasi.

Pagalčiau, sunkiai atsidusęs, ėmė ropštis žemyn.

Algis žvilgtelėjo į laikrodį. Buvo jau po vidurnakčio.

Tuo metu iš kito galo traukinio prasibrovė Ražukas – visiškai apsirengęs, su valizėle rankoje.

– Lik sveikas, – padavė Algiui ranką. – Mus jau iškrauna...

– Laimingai, Antoška! – apkabindamas spustelėjo draugui dešinę Kalvaitis.

Traukinys pradėjo stoti ir seržantas su Ražuku bei Kudziku nulingavo koridoriumi į kitą vagono galą prie keleiviams išlipti skirtų durų.

Kartu su šiais dviem Algio kraštiečiais toje nežinia kurioje stotyje buvo palikti dar du naujokai. Taigi vagono įgula iškart neteko keturių vyrų.

Trumpai stabtelėjęs traukinys vėl išsijudino.

Algis nusprendė užsikaboti ant Kudziko paliktos bagažo lentynos. Gal bent ten, aukštybėje, pavyks ramiai pailsėti? Bet lentyna taip siūbavo, kad užsnūsti atrodė neįmanoma. Vis dėlto nuovargis netruko paimti viršų ir net nemaloniai supamas bei kratomas vaikas kietai įmigo.

Išsibudino iš sunkiai nusakomo padriko sapno, kai pro siaurą palubės langelį jau smelkėsi dienos šviesa. Pajutęs keistai šąlant kaklą, čiuptelėjo už sprando. Delnas sugirgždėjo, lyg trintųsi į šlapią krakmolą. Jergutėliau... Už apykaklės storai privaryta sniego!

Bet kodėl taip nutiko?

Pasirėmęs ant alkūnės atidžiau žvilgtelėjo į langelį; jis buvo per pirštą pradaras. Taigi vėjui buvo vienas juokas prinešti vidun snaigių, kurios giliai įmigusiam keleiviui pamažu nusėdo ant apykaklės, prilindo už jos sudarydamos savotišką kaklajuostę.

Algis vienu delno brūkštelėjimu iš užu apykaklės išstūmė nuo kūno šilumos sudrėkusį sniego antkaklį, iškrapštė pirštais liekanas ir prispaudė atsiknojusį langelio rėmą. Tada sužiuro pro gerokai pamurzintą stiklą ir pamatė, kad pro šalį palengva plaukia pilki daugiaaukščiai pastatai.

Traukinys riedėjo per didelį miestą. Ir ne per bet kokį!

Tai buvo Leningradas.

Vadinasi, per naktį nemenkai spėjo pavėžėti! „Nejaugi – dar toliau?.. – klausė save mintyse Algis. – Gal kažin kur už speigračio, tarp ledynų, pas poliarinius lokius nudangins?“

Traukinys riedėjo kaip riedėjęs: nei didindamas greičio, nei lėtėdamas. Turbūt taip iškilmingai, neskubėdamas ir pervažiuos miestą, o tada – visu greičiu šiaurėn, šiaurėn!

Tačiau ne, staiga ėmė stabdyti. Netrukus jau vos vos slinko. Sakytum rengtųsi visai sustoti. Nors Algiui atrodė sunkiai tikėtina, mat jau tarėsi esąs pasirengęs pačiai nelaukiamiausiai kelionės baigčiai, bet štai dar kartą cyptelėjo stabdžiai!

Tiesa, kaip ir kitiems vežamiesiems, pirmąją vilties kibirkštį jam įskėlė dar kiek anksčiau per vagoną sakytum viesulas perlėkdamas seržantas.

O štai dabar iš kito vagono galo atsklido visas abejones išsklaidžiusi garsiai išrėkta jo komanda, kuri vaikinų aussyse suskambo tarsi kokia dangiška muzika:

– Apsivilkti viršutinius drabužius!.. Pasiimti visus savo daiktus!.. Pasirengti išlipti!

Taigi išeity...

– Vyrai!.. Vyrai!.. Triskart valio!.. – visu balsu sušuko kažkuris iš naujokų.

Ir iš dešimčių gerklių vienu metu tarsi savaime ištrūko:

– Valio-o!.. Valio-oo!.. Valio-o-oo!!!

Atseit, neliūdėkit, mielos baltosios meškutės, kad ilgai laukusios mūsų taip ir neišvysit!.. – maždaug tokios mintys sukosi laimingų naujokų galvose.

Juk Leningradas ar bet kuri vieta netoli jo – tai ne Kolas pusiasalis, ne Taimyras ar tuo labiau ne Naujosios Žemės sala su savo atominiu poligonu, speigais ir nenormaliomis dienomis bei naktimis! Klimatas čia visai žmoniškas, neatšiaurus. Ir atstumas iki Lietuvos – vaikiškas, traukiniu Vilnių per keliolika valandų pasiekti galima.

Nusiropšti nuo lentynos, apsvilkti puspaltį ir užsimauti batus Algiui teprireikė minutės.

Traukinys, vėl suspiegęs stabdžiais, švokstelėjo it nualsintas kuinas paskutinįsyk sudvasuodamas.

Ir pastiro, nė krypt.

NAKVYNĖ

Ilgo važiavimo traukiniu privargintiems naujokams, daugumai ir ne ką tepamiegojusiems, atsiradus progai pamiklinti kojas, šiek tiek pasižvalgyti, beliko džiaugtis. Aišku, tokia galimybė nemažam būriui apsikrovusių – daugiausia įvairių dydžių lagaminais nešinių – jaunų vyrų buvo sudaryta ne šiaip sau.

Suomijos geležinkelio stotyje po keturis gretoje surikiuotus toliau, – matyt, netoli, – naujokus kariškiai turėjo gabenti priemiestiniu elektriniu traukiniu.

– Grupe-e, stok! – garsiai riktelėjo kapitonas, rikiuotei pasiekus reikiamą peroną.

„Kiek čia teks kėpsoti?“, – pagalvojo Algis įtraukdamas galvą į pakeltą puspalcio apykaklę.

Nors ir nedidelis vėjas, atrodė, perpučia kiaurai visus drabužius – tikriausiai todėl, kad oras buvo nepaprastai drėgnas.

Tačiau stoviniuoti teko neilgai, gal po penkių minučių prie perono tylutėliai prislinko traukinys.

– Sėsti į du paskutinius vagonus!.. Na, kraustykitės... Mikliai! – paliepė kapitonas.

Plačioms durims staigiai atsidarius naujokai vienas per kitą pradėjo laužtis vidun. Bet šis triūsas sekėsi nelengvai, nes vagonų laiptai buvo nepatogūs – statūs, aukšti. Nepaisant to, pirmieji įsikabarojo sėkmingai. Bet kuo toliau, tuo ėjosi sunkiau, mat neprityrę laiptoti į tokią transporto priemonę, be to, kitų stumiami, kai kurie nespėjo pakankamai operatyviai kilnoti kojų ir pradėjo kliūti už pakopų

kraštų. Čia Algis, įtrauktas į bendrą srovę, jau priartėjęs prie vienerių iš dvejų priešpaskutinio vagono durų, pamatė, kaip priešais jį beveik įlipęs vidun vienas vaikinukas nespėjo laiku įveikti viršutinės pakopos ir kniubtelėjo.

Atsitiesti jam taip ir nepavyko – per daug aršiai buvo kitų besibraunančiųjų mygiamas. Dar akimirka ir išskėtęs rankas, vyriokas kaip varlė plojosi ant tambūro grindų...

– M-m-é-éé!.. B-b-ū-ūūū!.. K-k-oo-ooo!.. – visokiais balsais sakytum ištisas galvijų choras ėmė mykti, bliauti ir mauroti parpuolėlis, kai kiti šaute išaunantys tambūran vaikinai pradėjo jį kojomis minkyti.

Dažnas tiesiog nerado kitos išeities: kliūtį kaip nors vis tiek reikia įveikti, bet sumaištyje nespėdavo jos normaliai peržengti. O atsistoti šiam, atrodė, nėra jokios vilties. Vos vienam nuo jo nugaros atsispyrus, spės kilstelėti užpakalį, tuoj užšoka kitas ir nusmukdo.

Nebūtų įstengęs pagelbėti ir netrukus šalia parblokštojo atsiradęs Algis, jei ne šalimais bendroje masėje energingai alkūnėmis besidarbuojantis Bulaka.

– Juozai, čiupk mano lagaminą! – suriko šiam į ausį.

Kraštietis, akimirksniu suvokęs drąsaus plano esmę, nešulį spėjo perimti laiku.

Išsivadavęs iš priklausomybės nuo lagamino Kalvaitis it koks vanagas vištą stvėrė gulintįjį viena ranka už apykaklės, kita – už šakymo.

Visa jėga kilstelėjo.

Atplėšti naujoką it bulvių maišą nuo grindų pavyko. Bet tai buvo visa, ką savarankiškai įstengė nuveikti.

Besibraunančiųjų iš nugaros nusviestas gelbėtojas kaip šampano butelio kamštis įlėkė iš tambūro į didžiąją vagono ertmę ir, nenoromis priverstas naudotis gyvu taranu – komiška poza tebenešamo vyrioko galva bei pečiais, – giliai išipleišijo salonu priekin jau nelabai skubančių naujokų tirštumon. Tik tada nešamasis pats išsprūdo Algiui iš

rankų, kaip katinas keturiomis dribtelėjo ant grindų ir, stebėtinais vikriai pakilęs, stačiomis nurisnojo per vagoną.

– O-och-cha cha-a! – triukšmingai iškvėpė plaučiuose susitvenkusį orą, kartu smagiai nusikvatodamas gelbėtojas.

– Ū-chū-ūū!.. Oho-ooo-o! – griausmingai pritarė įlėkusi sėji į vagoną paskui jį.

Mat tie, kurie regėjo, kaip Kalvaitis brovėsi priekin su tuo gerokai palamdytu naujokėliu, sakytum su koku nepasakomai keistu varstotu rankose, niekaip negalėjo susilaikyti neprajukę.

Nuotykis, aišku, atrodė kvailai juokingas ir pačiam Algiui. Bet gelbėtoją kur kas labiau linksmino ryškėjantis vaizdas ant toliau per saloną savarankiškai tursenančio išvaduoto naujokėlio šimtasiulės nugaros – sudėtingai persimaišiusios įvairių dydžių bei fasonų batpadžių žymės.

Sakytum tai būtų koks ekstravagantiško avangardistinio supermodernisto ultraintelektualus ofortas.

Be to, visuotinę smagumą didino partrenktojo beviltiškos pastangos toje maišalynėje aptikti savo lagaminėlį, kuris atsirado tik visiems susikrausčius į vagoną bei šiaip taip susėdus. Tada ir pasimatė netoli durų ant grindų riogsantis kažkoks nenusakomos formos didelis blynas. Tai kaip tik buvo tų pačių belipančių į vagoną naujokų batų neatpažįstamai deformuota vaikinuko nešmenė. Ji atrodė lyg pertraukta gigantiška laidyne ar pervažiuota vidutinio dydžio sunkvežimio: suplota, apardyta, nulaksčiusiais užraktais. Atitrūkusi rankena buvo nusprūdusi nežinia kur.

Savininkas jos nė neieškojo. Tuo labiau, kad niekam netiko pati nešmenė. Joje dar užsilikusias vertybes vyriokui teko perkraustyti į vieno pažįstamo valizėlę, pasižadėjęs pačiam ją nešti.

Traukinys, vos pajudėjęs, tuoj išsismagino. Pro šali lėkė įspūdingi pastatai, atsivėrė Nevos upės panorama. Naujokai, prisiploję nosimis prie langų stiklų, vėpsojo į dar

nematytą didžiulį miestą, į margus būrius žmonių stotelėse. Jie lipo į kitus vagonus, nes tų, kuriuose vis dar nežinodami, kur yra gabenami, kaip bitės aviliuose buvo susipietę tuntai jaunų vaikinų, mašinistas nė neatidarydavo.

Neilgai trukus elektrinukas išvažiavo į užmiestį ir pasimatė vaizdingos Leningrado pašonės vietovės. Kairėje pusėje atsivėrė didelė plika erdvė – Suomijos įlanka. Traukinys sustojo nedidelėje gyvenvietėje.

„Ar dar toli veš? Kur esame?“ – sukirbo Algiui galvoje mintis.

Elektrinukui jau vėl pajudant, apžvelgė ištuštėjusį peroną. Už lango toldamas sumirgėjo intriguojantis stotelės pavadinimas: Lisij Nos.

Bet dėl to nė kiek nepasidarė aiškiau, nes apie tą mažytį miestuką anksčiau nieko nebuvo girdėjęs. Gal pavadinimas atsirado nuo kranto kyšulio, kurio iš traukinio nepavyko apžvelgti, panašumo į rudą plėšrūnę snukį? O gal kadaise čia plytėjo didelis miškas, po kurį šmirinėjo daugybė alkanų lapių?

Ne kažin kiek pavažiavus mėginančio apmąstyti galimas anos stotelės pavadinimo kilmės versijas Algio mintis nutraukė už lango šmėkštelėję pirmieji kitos gyvenvietės pastatai.

– Dėmesio! – pasigirdo naujokus lydinčio seržanto balsas. – Čia visi išlipame! Pasiimti čemodanus, nieko vagone nepalikti!.. – Na, judam prie durų!.. Lipti atsargiai, tvarkingai!

Cyptelėjo stabdžiai, pro langus matomi vaizdai, anksčiau it ristūnai lėkę priešinga traukinio judėjimui kryptimi, ėmė smarkiai lėtėti.

Naujokai subruzdavo, kilo nuo suolų. Algis dar spėjo mesti žvilgsnį pro langą ir pamatė ant įbesto žemėn stulpo pritvirtintą lentelę su užrašu: „Gorskaja“.

Vadinasi, ištisą jų būrį ne kaip varganus muzikus į kokių gūdų užkampį nukiša, o net labai geroje vietoje – kadaise buvusios Rusijos imperijos sostinės priemiestyje – tarsi aristokratus ketina įkurdinti!

Algį užplūdo džiaugsmo banga. Kaip gerai, kad neišbarstė po kelis skirtingose vietose, neatplėšė jo nuo artimų draugų! Nors pakeliui neteko Ražuko ir Kudziko, bet vis tiek penki iš septyneto, matyt, lieka drauge. O tai dabar jam atrodė pats svarbiausias laimėjimas.

Laukan naujokai lipo neskubėdami, nė vienam nekilo noras galvotrūkčiais lėkti stačiais vagono laipteliais žemyn, nes tai buvo kur kas pavojingiau negu kabarotis vidun. Be to, visi turbūt jautė, kad skubėti nėra jokio reikalo..

Traukinys nušvilpė tolyn, o kapitonas su seržantais skubiai surikiavo būrį vėl po keturis gretoje.

– Grupe, deši-nėn!.. Žengte marš! – žvaliai sukomandavo vyriausiasis kolonos vadas.

Jis atrodė didžiai patenkintas. Tikriausiai todėl, kad ištisą govėdą tų nelabai klusnių, linkusių krėsti niekingas kiaulystes vaikinų pavyko sėkmingai atgabenti į paskirties vietą ir po varginamos kelionės netrukus galės mėgautis namų šiluma.

Tačiau jokių linksmumo pėdsakų nebuvo matyti seržantų veiduose. Algiui tai atrodė visai suprantama. Jie – būtinąsios tarnybos kariškiai, kuriems vėl teks grįžti į kareivines.

Komandiruotė parsivežti būrį naujokų šiems kariuomenės kasdienybę jau gerai spėjusiems pažinti vyrams buvo malonus nuobodžios tarnybos pajvairinimas, galimybė pasijusti laisvesniems. Bet tas smagus pasižmonėjimas jau baigėsi. Tai ko gi džiaugtis?

Kelias pėsčiomis visai nebuvo tolimas. Kiek pažygiavusį palei geležinkelį būrį kariškiai pakreipė kairėn, į krantą kylančiu gana plačiu keliu. Netrukus priekyje pasimatė tarsi koks atskiras įvairaus dydžio pastatų kvartaliukas, kurį juosė tvora su plačiais uždariais vartais. Ant jų skaisčiai švytėjo raudona penkiakampė žvaigždė. Šalia vartų stovėjo kuklus sargybos posto nameliukas, per kurį kiaurai tįso siauras tunelis su varteliais.